

פרוטוקול מס' 3/2

מישיבת ועדת הכספים

ביום ג', ד' באדר ב' תשי"א - 12.3.51

נוכחים:

היו"ר ד. צ. פנקס;
ש. דיין;
ב. רפפור;
פ. נפתלי;
י. אפרתי;
א. בן-אליעזר;
א. הוצפלד;
ד"ר בדר;
א. מ. גניחובסקי;
א. בהיר;
ד"ר פרדר;
א. אלישר;
ד"ר סנה.

סוזמנים:

שר האוצר א. קפלן;
ט. זבגי - החשב הכללי;
ט. רוזסי - מזכיר הכנסת (בחלק מהשיבה);
ק. ארן - סגן מזכיר הכנסת (" ");
י. גיל - גזבר הכנסת (" ");
ט. אלון - מזכיר הועדה;
ש. ספיבק - מטעם האוצר.

סדר היום:

- א. תקציב מבקר המדינה.
- ב. תקציב הכנסת.
- ג. כיסוי חובות של מגן-דוד-אדום, באמריקה.
- ד. דו"ח מבקר המדינה.
- ה. חוק מבקר המדינה (שינויים).

א. תקציב מבקר המדינה.

היו"ר ד.צ. פנקס:

אני מציע לדון בתקציב מבקר המדינה, אשר עלינו לדון עליו, שלא לפי הצעת שר האוצר, אלא לפי הצעת מבקר המדינה, וההצעה נתבררה בוועדת משנה. תקציב מבקר-המדינה מריך להכלל בתקציב המדינה, אולם אנו מאשרים אותו, והוא טובא לכנסת רק לשם השלמת התמונה הכוללת של התקציב. לפני שנה סיכמנו את תקציב מבקר המדינה לפני הבאתו לכנסת.

מבקר המדינה מציע להגדיל את התקן של משרדו, בהתאם להתפתחות העבודה, מ-175,000 + 15,000 ל"י, כלומר, מ-190,000 ל"י ל-240,000 ל"י. מספר האנשים שהיו מועסקים במשרד מבקר המדינה לפני שנה היה 175, והוא מעמירו עכשיו על 207 איש, מלבדו. הוא מציע להגדיל בעיקר בדרגות הנמוכות ביותר, בקשר עם הרחבת פעולת הבקורת בדרך כלל, ובמיוחד בענייני הרשויות המקומיות. עד עכשיו, העבודה בקשר לבקורת הרשויות המקומיות לא היתה אינטנסיבית. נוצרו רשויות מקומיות חדשות. יתר על כן, בחוק מבקר המדינה שועדת המשנה דנה עליו, הוצע שהבקורת ברשויות המקומיות, שהיתה עד עכשיו בקורת אודיטורית, תהיה גם בקורת על היעילות, כפי שהדבר קיים לגבי משרדי הממשלה. אנו בעד הצעה זו, כי אין ברכה בקימוץ כמה עשרות אלפי לירות, דוקא אצל מבקר המדינה.

עומדת השאלה, אם אנו נקבע למבקר המדינה תקציב שנתי - מה שאפשרי לדעתי - או שנכלול אותו במסגרת תקציב המדינה, ונקבע אותו רק ל-4 חודשים. יכולות להיות הצעות שונות בדיון זה. אני חושב שמריך לתת למבקר המדינה תקציב שנתי. לא הייתי רוצה לתלות את תקציב מבקר המדינה בהחלטה חדשה, אולם שאלה זו אינה עקרונית.

פרוט הצעת התקציב במצאת בתיקי חברי הוועדה. הסעיף "משכורות" גוזל את החלק הארי מתקציב המבקר - 175,000 ל"י. מלבד, זה, ישנו סכום של 10,000 ל"י להזמנת סמחים, לרבות הוצאות להשתלמות של עובדים. מבקר המדינה הזמין מוסחה מהולנד. נשאר רזרבה של 5,000 ל"י. כמו כן, ישנו סכום של 5,500 ל"י, לעבודה זמנית. כל הסכומים האחרים הם סכומים קטנים.

ש. דיין:

כולנו קבלנו שבמובן הבקורת, מבקר המדינה עליון על כולם, והוא בלתי תלוי, ולנו אין רשות להתערב בעבודתו. אנו מעוניינים שהוא יחדור לכל הנעשה בגופים המבוקרים. אם כן, איננו יכולים להעיר שום דבר על הצעת תקציב המוגשת לנו על ידו. כי אם נעשה זאת, הוא יאמר שאיננו נותנים לו אפשרות לבקר, ושזוהי מעין התערבות. בדרך זו, יכול מבקר המדינה לדרוש ככל אשר ירצה, ויכול לא להיות כל גבול לתקציבו. אנו יודעים שענייני המבקר הם עניינים אדמיניסטרטיביים. צריך להיות משהו שיבקר אותו. יכולים להיות מנהלי חשבונות אשר יגידו, אם אפשר להסתפק בתקציב יותר מצומצם, כי הרי ענייני הבקורת הם פשוטים.

ד"ר בדר:

אינני חושב שענייני תקציב הם עניינים פשוטים. לתקציב מבקר המדינה יש צורה מיוחדת בחוק, צורה בלתי מוצלחת לדעתי. תקציב זה מתאשר ע"י ועדת הכספים ולא ע"י מליאת הכנסת. אם מכניסים את התקציב הזה לתקציב הכללי, הרי זה על סנת שהסקירה על התקציב תהיה יותר מוצלחת. אנו יכולים לקבל תקציב מבקר המדינה לשנה שלמה, רשמית כל ששום שתקציב זה אינו קשור עם הממשלה, כי המבקר אינו מבקר בהתפתרות כשם שהממשלה היא ממסלה בהתפתרות. למשך 4 חודשים אחרי הבחירות לכנסת שניה, יכול המבקר להמשיך ולפתח בתפקידו. אני חושב תמיד שכאשר קובעים תקציב זמני, התקציב הסופי הוא יותר גדול, כי מדי פעם מוסיפים סכומים. יש חסכון בקבלת תקציב לשנה שלמה.

פ. נפתלי:

אין לי טענה נגד קבלת תקציב מבקר המדינה לשנה. יש קשר בין תקציב זה לתקציב הכללי. פיסוי ההוצאות. השאלה היורידית היא, כיצד להכניס את התקציב הזה לתקציב הכללי. אני מסכים שבדרך כלל, אנו צריכים לתת למבקר המדינה את התקציב שהוא דורש. אולם, סמכות הבקורת בענין זה היא בידי ועדת הכספים. פירושו של דבר, שכל זמן שאנו מקבלים הצעות המתקבלות על הדעת, אנו יכולים לקבלן, אולם, ברגע שנחליט שהצעה מסוימת אינה מתקבלת על הדעת, ברשותנו הדבר, לא לאשר את ההצעה, כמובן, אחרי בריקת הפרטים. את התקציב המוגש לנו עתה, בדקה ועדת המסנה, והיא סבורה שיש לקבלו.

הינ'ר ד. ז. פנקס:

מבקר המדינה אינו למעלה מן הכל, כי הוא אינו למעלה מן הכנסת. הכנסת היא המציעה את האיש אשר יטלא את תפקיד מבקר המדינה, והיא המאשרת את תקציבו. אנו זכאים לאשר את הצעת התקציב של המבקר או לא לאשרה. אם נגיע לידי כך שנצטרך לקצץ בתקציב זה, נעשה זאת, והאחריות לכך תהיה עלינו.

אנו מציעים לאשר את התקציב הזה כפי שהוא מוגש. מבקר המדינה היה תמיד צנוע בדרישותיו, ומדויק בהצעותיו. האפרס שלו גדל במידה קטנה יותר מאשר מהאפרטים של משרדים אחרים. אנו נאשר את התקציב הזה לשנה שלימה, ועומדת השאלה, כיצד להגיש את הדבר לפני הכנסת. אני מציע ששר האוצר יתיעץ בענין זה עם אנשי משרד המשפטים.

ס י כ ו ם
=====

הועדה אישרה את תקציב מבקר המדינה לשנה שלימה, כפי שהוגש ע"י מבקר המדינה, בסכום כולל של 240,000 ל"י, תקן של 207, ולפי הפירוט שהוגש ע"י המבקר. על צורת הבאת התקציב לכנסת יתיעצו עם משרד המשפטים, ושאלה זו נשארת פתוחה לעת עתה.

ג. תקציב הכנסת:

הינ'ר ד. ז. פנקס:

אנו צריכים להחליט גם על תקציב הכנסת לשנה הבאה, כי תקציב זה מתאשר על ידינו, ואינו מוצע ע"י האוצר. כיון שמספר חברי הכנסת הבאה אינו ידוע לנו, נצטרך להשאיר את הנקודה הזו פתוחה. אני מתאר לעצמי שלא יפסיקו את בתשלום לחברי הכנסת הראשונה, עד לאחר פירסום תוצאות הבחירות, ומאש"תחילו לשלם לחברי הכנסת השנייה. אני סבור שמשכורת חברי הכנסת אינה מספיקה, מלבד אולי לחברי קבוצים וקבוצות, לפי רמת החיים של היום. חברי הכנסת שמשכורתם אינה מספיקה להם ולמשפחותיהם, ימצאו דרכים אחרות על מנת להשיג את הכסף, ואינני חושב שדבר זה צריך להיות. אנו מתקרבים לסוף כהונתה של הכנסת הראשונה, ואני שואב שדוקא כעת הוא המועד הנכון לשינוי המשכורות, כיון שאנו עושים זאת לא בשבילנו, אלא בשביל חברי הכנסת הבאה. אני חושב לפנות לוועדת הכנסת בענין זה, כי היא המחליטה על גובה משכורות חברי הכנסת.

מתי, לדעת מזכירות הכנסת, תוכל הכנסת

לעבור לבנין החדש?

ס. רוזנטי:

אני זהיר מאד בהטחות בענין זה, כי היו לנו עיכובים שונים, בקשר עם הספקת סלט, ולטרות זאת שקבלנו זכות קדימה בשביל בנין הכנסת, לא קבלנו אותה. הצלחנו בזמן האחרון להתגבר על רוב הקשיים, ויש לנו כמעט הבטחה, אפילו אם לא יגדילו את המשכורות בעבודה, שהכנסת תוכל לעבור לבנינה החדש אחרי פגרת הקיץ, באוקטובר. אם לא נוכל לעבור לבנין החדש, לא תהיה אפשרות להגדיל את מספר חברי הכנסת.

היו"ר ד.צ. פנסט:

אנו יוצאים מן ההנחה שמספר החברים
ישאר כפי שהוא היום; אחרת נצטרך
לשנות את התקציב. הוגש לנו תקציב שנת
הסעיף "אש" ל לפקידים" הוא בהתאם להסדר כללי? אני רוצה לקבוע יתרון
שדין עובדי הכנסת כדין עובדי הממשלה.

ס. ארן:

בענין זה יש הסדר כללי. הסכומים
ינוכו מפצויי העובדים לאחר שיעזבו
את שרות הממשלה.

יתכן שתהיה הגדלה בתקציב לטלפונים.
הסכום הרשום לשכר דירה, הוא תשלום למפרע בעד שנה, עד ה-1 באפריל
1952. אם נעזוב את הבנין לפני כן, הסכום יוחזר.

הוצאות הניקיון, מאור וכו' אינן
כוללות את התשלום לפנקים, הנכללים בתקן. סעיף זה כולל את ההוצאות
שיש לנו במזנון.
הסכום לספריה הוא קטן מכפי שהספרן
דורש ב-1,000 ל"י. קוסיף לכך, דורש הספרן מטבע זר.

"הוצאות שונות", כוללות את התה
והעוגות שחברי הוערות מקבלים בזמן הישיבות.

ס. רוזסי:

אנו מתאמצים להקטין את התשלום לשעות
נוספות לעובדים, אולם, אנו נאלצים
לשלם להם, למרות רצונם לא לעבוד שעות נוספות. לפי החוק החדש בדבר שעות
עבודה, לא נוכל להעסיק את העובדים יותר מ-8 שעות, או יותר מ-10 שעות
ברציפות.

שר האוצר א. ספלן:

בחוק זה כתוב שתהיה אפשרות לשר,
בזמן שיהיה הגיון בכך, לשנות את
ההוראה הזאת. שנות עבודה ייחשב בעתיד כשבוע בן 48 שעות, ולא 42 שעות.

ס. ארן:

את "דברי הכנסת" מדפיסים ב-1,500
טפסים. אנו חושבים להקטין את המספר
הזה בגלל חוסר נייר.

ס. רוזסי:

לפי חוק החסינות, יהיו שוטרים מיוחדים
של הפרלמנט. סעיף זה יכלול את כל
עניני הבטחון בקשר לכנסת. קצין הבטחון הקיים מקבל כרבע משכורת מהתקן
הכללי, והוא יכלל בסידורים החדשים.

אני רוצה לבקש לאשר את התשלום הראשון
לביה-העם. לפי ההסכם, אנו חייבים לשלם זאת בעוד שבוע. דורשים מאתנו
מפרעה של 3,000 או 5,000 ל"י, על חשבון 27,000 ל"י.

פ. נפתלי:

אינני שותף לדעתו של חו"ר, שכעת
השעה הכשרה לבקש מועדת הכנסת לדון
מחדש בשאלת משכורות חברי הכנסת.

א. בן-אליעזר:

אני מצטרף לדעתו של היו"ר בענין זה.
מה המשכורות שמקבל סדרן בכנסת, ומה
דרגתו?

ס. ארן:

הסדרנים מקבלים שתי דרגות; הוותיקים
מקבלים דרגה "ד" - הם עלו בנתיים -
והחדשים מקבלים דרגה "ג". המשכורות בדרגות האלה הן בהתאם למשכורות עובדי
המדינה. סדרן בדרגה "ד", שהוא רווק, מקבל כ-45 ל"י נטו, אחרי ההורדות
והניכויים השונים ממשכורתו. הנשואים ובעלי המשפחות מקבלים תוספות, כרגיל.
סדרן וותיק ובעל משפחה יכול לקבל עד 65 ל"י.

א. בן-אליעזר:

אני חושב שמשכורות זאת היא קטנה מאוד. זו היא שאלה שכדאי לעודד אותה בוועדת משנה. אני מציע להעביר את הענין לוועדת משנה.

(שר האוצר) א. ספלן:

ברצוני להעיר מספר הערות, כחבר הכנסת. אני מציע לקבל תקציב לכנסת ל-4 חודשים ולא לשנה שלמה. כן אני מציע לשמור בדרך כלל אל המסגרת של השנה הקודמת, בתיקונים מסויימים. אני מוכרח לציין שההוצפה לא גדלה בהרבה. אני מציע לא להכניס שינויים לגוף הדברים. הכנסת עומדת בפני בחירות, ויכולה להתקיים בדרך שהיא התקיימה עד היום, עוד חודשים ספורים. הכנסת החדשה תכניס שינויים, אם תרצה בכך. אם נקבל את הערותי, הרי השינויים הם מכניים בלבד, ואין צורך להווכח עליהם.

ק. ארן:

לא הגדלנו דבר, מלבד בסעיף "מזכירות הכנסת". בהתאם להחלטות הממשלה, עלינו לשלם לעובדים סכומים מסויימים. אין גידול במנגנון.

הי"ר ד.צ. פנסט:

הגידול לעומת השנה הקודמת הוא ב-10,000 ל"י בקשר עם חוק חסינות חברי הכנסת, ובקשר עם הגדלת הרזרבה. לשם ליסוד הדברים, הייתי רוצה לראות את רשימת העובדים. אינני רואה צורך בוועדת המשנה לענין זה, כי אין לנו ברירה אלא לאשר את התוספות. אני מקבל את הצעת מר רוזסי לאשר לאוצר לשלם את הסכום הדרוש כתשלום ראשון. נאפשר את התשלומים של 27,000 ל"י פשיג'יע זמנים, לפי החוזה.

מ. רוזסי:

הסכום של 3,000 ל"י בקשר להוצאות על הבנין הנוכחי של הכנסת, צפוף. ההעברה לבנין החדש, הוא סכום צנוע מאוד. אנו צריכים להחזיר דלתות ועוד.

נוציא את הכסף.

הי"ר ד.צ. פנסט:

אשר לסדרנים, קיים תקן קבוע את המשכורות. אינני מתנגד לכך שועדת משנה תשב עם המזכירות ותשמע אינפורמציה מלאה בענין זה. בזמנו הורכבה ועדה לבידור תקן הכנסת.

ב. רפפור:

עלינו להחליט אם מנגנון הכנסת הוא כדוגמת מנגנון המדינה. משכורות הסדרנים נמוכה, אבל, ברגע שנקבע להם משכורות יותר גבוהה באותה דרגה, איננו מקיים את העיקרון של שוויון עובדי הכנסת לעובדי המדינה.

הי"ר ד.צ. פנסט:

אין אנו רוצים לשנות את שלבי הדרגות. השאלה היא, איזה דרגה צריכים סדרני הכנסת לקבל, לפי עבודתם.

שר האוצר א. ספלן:

אם אתם קובעים שמנגנון הכנסת הוא מנגנון לעצמו, הדבר אפשרי. אולם, אם מנגנון זה קשור למנגנון המדינה, יכולה החלטה של הוועדה לגרום לסיכסוך עם אירגון עובדי המדינה.

א. בן-אליעזר:

אני מציע שיהיה דיון בוועדת משנה על כך. בזמן שלפקידים יש אפשרות לעלות ולהתקדלם, הרי בתפקיד של סדרן אין אפשרות לעלות. אני חושב שזוהי דרגה בפני עצמה.

ס י כ ו ם :

=====

הוועדה אישרה את הצעת התקציב שהוגשה ע"י מזכירות הכנסת. הסכומים בסעיף הקשור עם חסינות חברי הכנסת, יוצאו אחרי שהחוק יתקבל. הוחלט להשאיר פתוחה את השאלה, אם לכלול את התקציב הזה בתקציב המדינה כתקציב שנתי, או כתקציב לתקופה מסויימת לתקופת התקציב הכללי. שאלת דרגת הסדרנים בכנסת הועברה לוועדת משנה. אשר תבדוק את הדבר ותגיש את מסקנותיה לוועדה.

ג. ביטוי חובות של מגן-דוד-אדום באמריקה.

שר האוצר א. ספלן:

הייתי רוצה לקבל את חוות דעת הועדה בקשר עם דבר שקרה בארה"ב. מגן-דוד-אדום חייב בארה"ב סכום של 240,000 דולר, ואם לא ייפרע את החוב, יפשוט את הרגל. אנו, אנשי האוצר, התנגדנו כל הזמן לתשלום החוב הזה. תמיד התנגדתי לפעולת מגן-דוד-אדום בארה"ב, אם בזמן הייתי בסוכנות היהודית, אך לא הצלחתי. בעצם, אנו יכולים לוטר שאיננו רוצים להיות אחראיים בענין זה, ושלא איכפת לנו אם יושבו אנשים אחרים בבית-הסוהר. - אני חושב את זה לדבר מבריא. אולם, "הדסה" טוענת שפשיטת רגל של מגן-דוד-אדום תגרום לצרות רבות, כי באמריקה חושבים את מגן-דוד-אדום כמו שמחשבים את הצלב-באדום, כדבר מכוון מאד. "הדסה" והסוכנות היהודית מוכנות לקבל על עצמם את סילוק כל החוב, בתנאי שמחציתו בלירות, לא בדולרים, תשולם ע"י המדינה. דבר זה יכול לעלות לנו ב-30,000 עד 40,000 לירות.

האמת היא שאינני יודע בדיוק כיצד נוצר החוב. אני מניח שבחלק הוא נוצר בעקב רכישת דברים שתמורתם לא שולמה, ובעקב התחייבות שלא נתמלאה. יכולתי למעשה להוציא את הסכום הזה מהרזרבה, אולם אני פונה לוועדה דוקא משום שיש להכרז על ציבורי. רצוני ללמד את האנשים לקח, כדי שלא כל אחד יעשה דלן על עצמו ויכריז על סגבית. אני מציע שועדה קטנה תבדוק את הסיבות לחוב הזה של מגן-דוד-אדום. אני חושש שבסופו של דבר נצטרך לשלם את הכסף, אך הייתי רוצה, עד כמה שאפשר, להקשות את הדבר עליהם. ישנה חברה מיוחדת האחראית לפעולות מגן-דוד-אדום.

ד"ר פרויד:

אינני רוצה לדבר על 30,000 ל"י אם "הדסה" והסוכנות טוענות שנחוץ לשלם את הסכום. אולם, כדאי לרעת כיצד נוצר החוב. לדעתי יש הפרח להשתמש בענין זה, ולהראות יוזמה מצד משרד האוצר, אולי בשיתוף פעולה עם "הדסה", בכיוון של קיום פיקוח על מוסדות שונים. כאשר בקרתי בארה"ב ראיתי איזה נזק נגרם לנו ע"י כך שאנשים שונים מדברים בשם המדינה ומופיעים בשמה. אני מדבר על ענין זה לא רק מבחינת הכסף, אלא גם מבחינת הפרסטיז'ה.

א. הרצפלד:

למרות זאת שהסכום קטן, יש להזמין את האנשים ולשמוע הסבר לחוב הזה. אנו מתקשים מבחינה עקרונית, ולא מבחינת היקף הסכום, לאשר את התשלום, וכדאי מאד להשהותו.

הינדל ד.צ. פנקס:

אינני מתלהב למשלום החוב הזה, מטעמים חינוכיים. אינני יודע אם פעולת מגן-דוד-אדום באמריקה הכניסה למדינה חומרים בסכום של 240,000 דולר. אם "הדסה" החליטה, מטעמי פרסטיז'ה שלה ובגלל המגבית המאוחדת, לכסות את הסכום, אינני מבין את התביעה שהממשלה תוסיף 30,000 ל"י משלה. אולי תהיה ברכה בנתינת הסכום הזה למגן-דוד-אדום לא רק, אך לא לתשלום חובות באמריקה. מטעמים חינוכיים, אני מתנגד להקצבה. בזמנו דרשנו לתת למגן-דוד-אדום עסדה בינלאומית, אך לא הצלחנו.

ס י כ ו ם

=====

נבחרה ועדת משנה מורכבת מחברי הועדה: הרצפלד, רפפור, רוקח ומהי"ר מר פנקס, לבירור הסיבות לחוב של מגן-דוד-אדום באמריקה, ולבירור הצורך לאישור ההקצבה הנדרשת.

ד. בן"ח מבקר המדינה.

א. בן-אליעזר:

שר האוצר ירצה כנודאי היום על התקציב
בכנסת. האם, בקשר לדיון שיתקיים לאחר
הרצאתו, תהיה לנו אפשרות להתיר לעצמו את הנדר שדרגנו, שלא להשתמש
בחומר רשמי שנמסר לכנסת ע"י מבקר המדינה?

היו"ר ד.צ. פנקס:

בחוק מבקר המדינה לא נכתב שהחוק סודי.
נכתב בחוק שעל מבקר המדינה להגיש דו"ח
שנתי לוועדת הכספים, החייבת להעביר את הדו"ח, בצירוף הערות שר האוצר
ומסקנותיה, למליאת הכנסת. אנו נוהגים לשמור בסוד על עבודת הוועדה,
כל זמן שהדברים אינם מובאים לכנסת. אנו שומרים על אתיקה מסויימת
בענין זה בדרך כלל.

אני מבטיח לוועדה, שמיר עם סיום הדיון
על התקציב, בסוף מרט, אגיש לכנסת את הדו"ח של מבקר המדינה, ושקבע
דיון רחב על נושא זה. לא הייתי מיעץ לחברים לכזבו את החומר שיש בידינו
בדיון הסודש לתקציב.

ב. רפטור:

בתקציב, וביחוד בתקציב זמני, יש אפשרות
לעבור לדיון על כל עניני העולם. אני
סבור שחשוב שיהיה וויכוח יסודי ועניני בענין דו"ח מבקר המדינה, גם
בתקופת בחירות. אם הוויכוח הזה ייעשה אגב הדיון על התקציב, הוא יאבד
את ערכו. אם מפלגה אחת תדבר על הדו"ח, תהיינה גם האחרות נאלצות לדבר
עליו. ~~אני מציע שתהיה חוות דעת של ועדת הכספים,~~
שאנו מקבלים את הודעת היו"ר שהדו"ח יועבר אח"כ לכנסת.

שר האוצר א. קפלון:

לדאבוני הרב, אינני יכול להשיב תשובה
רשמית בענין דו"ח מבקר המדינה, כי עלי
לקבל את תשובות המשרדים לפני כן. היה לי קשה להשיג סופס נוסף של הדו"ח,
והייתי גאלץ לחלק מופס אחד לחלקים חלקים, ולחלקו בין המשרדים. רק
בשבוע שעבר שלחתי לכל המחלקות את הדו"ח. אני מקנה שאוכל לתת לכם הערות
בכתב במשך השבוע. הערות בקשר למפקח על נכסי נפקדים כבר נמצאות בידי.
הסעיף החשוב ביותר הוא משרד התחבורה, ושני חברים שהיו אחראים למשרד
זה במשך תקופה ארוכה, סר רמז שהיה שר התחבורה, וסר ליפשיץ המנהל הכללי,
רוצים לכתוב את התשובה בעצמם. הם מבטיחים להגיש אותה במשך השבוע. אני
מעונין שהדו"ח יועבר בהקדם לכנסת, ביחד עם תשובת האוצר והחלטות ועדת
הכספים. אני רוצה לבקש את הוועדה לזרז את עבודתה בענין זה. החלק הראשון
של ההעלות נמצא כבר בידיכם. מלבד הסעיף הגדול של משרד התחבורה,
כמעט שאין כל דבר חשוב בחלק השני של הדו"ח. יש טענות על כך שבדברים
נמכרו כמו שנמכרו, ולא בצורה אחרת. הכוונה בעיקר לממלסלים. אתם יודעים
כמה זמן עבר עד שהאוצר קבל אפילו את מה שקבל. הטענה החשובה ביותר בקשר
לאפוטרופוס לנכסי נפקדים, היא בדבר נתינת דמי קדימה בסך 600 ל"י לעובדים.
אתם יכולים להחליט אם דבר זה היה טוב או רע, ולהעלות את הערותיכם.

היו"ר ד.צ. פנקס:

נסיון העבר מלמדנו שיש צורך כשינויים בחוק
מבקר המדינה. לדעתי עלינו לבקש ממבקר
המדינה להגיש לנו, עד תאריך מסויים, הודעה, אם ~~אם~~ אותם ליקויים אשר
נקבעו בדו"ח, תוקנו או לא. היו ליקויים אורגניים אשר צויינו ע"י המבקר,
וכדאי לדעת אם הם תוקנו או לא. נוסף לכך, עלינו לקבוע את הסכמתנו או
אין הסכמתנו להצעות מסויימות הכלולות בדו"ח. לא רציתי להכנס לפירוט בקשר
לדברים אלה. נצטרך לומר אם אנו תומכים בהצעות המבקר או לא. הדברים
יועברו בפני הכנסת, אשר תחליט מה לדחות ומה לאשר. אני סחכה להערות
הסופיות של האוצר, כדי לסכם את הדברים הצריכים להופיע בהחלטתינו, לפי
דעתי.

ב. רפטור:

הוועדה אינה יכולה להכנס לדיון על דו"ח
חלקי. אני מציע שלאחר ששר האוצר ימציא
את הערותיו, תקדיש הוועדה לדו"ח זה ישיבה אחת לשמיעת ההערות, להוצאת
מסקנות והעברתן לכנסת. הוויכוח בענין זה יהיה בכנסת. בחלק הראשון
והשני של דו"ח ישנם דברים שאינם בגדר עניינים בקורתיים, אלא בגדר עניינים
מגמתיים של הממשלה והמשרדים. במידה שידוע לי, לא ידע המבקר היסב את

פרטי הפרטים והסיבות בענין הליקויים. הוא הוציא מסקנות, שהן בגדר חוות דעת מגמתית, כגון בעניני ססירת עבודה וכו'. הוא רשאי לעשות זאת. השאלה היא, אם הועדה תוציא מסקנות בענינים בקורתאים, ותסתפק בכך. בכל היתר, לדעתי, צרכה לספל הכנסת, ולקבוע את עמדתה. נדמה לי שהועדה צריכה להעריך את העובדות כמו שהן, וחברי הכנסת יביאו את דעתם.

א. בהיר:
אני מבקש שהיו"ר יוציא מתוך הדו"ח הצעות, גם בקורתיות וגם מגמתיות, ואנו נוכל לדון לפיהן כאשר נקבל את כל החומר.

היו"ר ד. צ. פינסק: אני עושה זאת.

מ. סגני:
הדו"ח, כפי שפורסם ויפורסם בתזמורת, מכיל פרטים כה רבים, שלדעתי תהיה חשיבות גדולה לתשובות שר האוצר ולדעת הועדה בנוגע לכל הפרטים. יש דברים קטנים אשר הם, כל אחד לגבי עצמו, דברים פעוטים; אולם, אם מביאים את כל הדברים ביחד, מתקבלת תמונה שחורה כל כך, שמי שאינו רוצה להתעסק, אלא רק לקרוא בצורה שטחית, יקבל תמונה מסולפת מן המצב לאמיתו. אינני טוען בשם המנגנון, אך אני סבור שהועדה היתה עושה שירות טוב לסדינה, לו היתה נותנת את דעתה על כל פרטי הדו"ח.

היו"ר ד. צ. פינסק:
אם נמצא בדו"ח שנעשו שגיאות ע"י המנגנון, שלא היו מוצדקות כלל, או שנעשו מעשים פליליים, נצטרך לתת דעתנו על כך. עיקר-הדאגה צריך להיות בנוגע לעתיד, ולא בנוגע לחיפוש חסאים באבר. הייתי שם את הדגש על ההצעה/אחד של מנכר המדינה, שיש להנהיג תקנות מסויימות למנגנון. התקנות שהיו קיימות בזמן הסנדט אינן סחייבות את המנגנון כיום. יש צורך בתקנות כאלו. אחרי שמיעת הערות שר האוצר נוכל לקבוע אם הדברים תוקנו או לא, אם הדו"ח של המנכר מוצדק או לא, ונוכל לסכם את הצעותינו לכמה עשרות טיפים. אני עובר על טעמיים, ומסמן את הנקודות בהן צרפנה הועדה להגיב ולהעיר את הערותיה. אם יהיה צורך בועדת משנה בענין זה, נעביר את הדבר לוועדת משנה. אני מתאר לעצמי שהדו"ח יועבר לכנסת בשבוע הראשון של חודש אפריל.

ה. חוק מנכר המדינה (שינויים).

היו"ר ד. צ. פינסק:
לאור הנסיון, ועל סמך הצעותיו של מנכר המדינה, שינינו במקצת טעיפים אחרים בחוק מנכר המדינה. (קורא את התיקונים בחוק מנכר המדינה תש"ט - 1949). (קורא את סעיף 7 בחוק המקורי, ואת אותו הסעיף בהצעה המתוקנת). בתחילה היה כתוב, שכל גוף נתסך ע"י המדינה, בין ע"י ערבות או הקצבה וכו', ~~אשר-הצעה~~ לעמוד לקורת המנכר, אלא אם ועדת הכספים תחליט שאין צורך בבקורת זאת. בחוק הנוכחי כתבנו שועדת הכספים תחליט איזה הם הגופים הצמטים אשר יש לבקר אותם, והמנכר יבקר לפי החלטת ועדת הכספים. על ידי סעיף 7(ו) הוצאנו את הסוכנות היהודית מחובת בקורת, אלא במקרה שהועדה תחליט שיש לבקר אותה. בסעיף 7 יש שינוי בקשר לסעיפים קטנים (ד)(ה). (קורא את החוק המקורי בענין זה). כאן כתבנו, בסעיף קטן (ד) כל רשות מקומית, ובסעיף קטן (ה) - כל גוף שהממשלה משתתפת בהנהלתו. בקשר לרשויות מקומיות, תהיה בקורת גם על יעילות העבודה.

בסעיף 8 הוכנסו שינויים בהתאם לסעיף 7. (קורא את סעיף 8 בחוק המקורי, ואת הסעיף המתוקן). בסעיף 8(א)(8) הוספנו את (ד) ו-(ה). סעיף 8(ב) נוגע למשרד הבטחון. דבר זה אינו חידוש, וקיים גם בחוק הקודם. לעת עתה לא השתמשו בסעיף זה. ססירת הדו"ח לכנסת היא אחת מהפונקציות של חוק מנכר המדינה, ואם ~~מאצב~~ הדו"ח על הבטחון לא יועבר לכנסת, הרי הדבר ייעשה על סמך סעיף זה.

א. בן-אליעזר:

אני חושב שסעיף זה נותן סמכויות רחבות מדי.

היו"ר ד.צ. פנקס:

תהיה לחברים אפשרות להציע הצעות בקריאה שניה של החוק.

אני עובר לסעיף 9. בסעיף 9(א)(1) הוספנו את המלים "פרט למשרד האוצר", אשר ל"נותנים תקופה יותר ארוכה, ו"4 חודשים", במקום "3 חודשים".

בסעיף 9(א)(2), נתנת לאוצר תקופה של חודשיים נוספים, לשם ריכוז החשבונות. זהו השינויי בסעיף זה.

א.ס. בני-חובסקי:

נדמה לי שעדיין לא קיים אצל מבקר המדינה אינבנטר של סכמי המדינה.

המבקר צריך לבדוק איזה קרקעות במכרו, ואיזה רכוש נשאר.

היו"ר ד.צ. פנקס:

בנוגע לנכסי דלא-ניידא, סודר הדבר בחוק נכסי המדינה.

ס. זנגי:

הניסוח של המלים "חייב להמציא במועד שיקבע המבקר", עשוי להתפרש כאילו יכול המבקר לדרוש את הדו"ח שבוע אחרי תום השנה. אני מציע לכתוב "לא יאוחר מ-4 חודשים לאחר תום שנת הכספים של תקציב המדינה, או בכל מועד אחר".

היו"ר ד.צ. פנקס:

בנקודה זו לא שיננו את החוק. המבקר הסביר לנו שגם הוא פועל לפי חוקי ההגיון. במקרה שאין סמלאים את דבישתו, הוא יכול לכל היותר להודיע על כך לוועדה. פיקפקנו אם לשנות את החלק היסודי, כי חשבנו שיש לקבוע מינימום. איננו רוצים לאפשר להאריך את המועד לתקופה ארוכה, ואנו רוצים שיהיה מקסימום בחוק. אפשר לוותר על המלים "במועד שיקבע המבקר". על כל פנים, נשאיר את הדבר פתוח, ונדון על כך בהשתתפות מבקר המדינה.

אני עובר לסעיף 9(א)(3). (קורא את הסעיף בחוק המקורי, ובהצעת התיקון). אני סבור שצריך להוסיף אחרי המלים "ואת המאזן" את המלים "וכל מסמך אחר".

בסעיף 9(א)(4), נעשה ניסיון להטיל סנקציה, במקרה שהדו"ח אינו נמסר לפי דרישת המבקר. הועדה יכולה להציע להפסיק את התקציב לגוף המבוקר שאינו מגיש דו"ח. המבקר חייב למסור על אי-מלוי דרישתו לוועדת הכספים. עד כה הוא לא היה חייב לעשות זאת. אחרי שהוא ימסור על כך, תהיה המסכת הפעולה תלויה בנו.

ס. סנה:

האם אין צורך להוסיף פסקא אשר תתן תוקף פרוצדורלי לוועדה, כגון, הבאת

הצעת לכנסת?

היו"ר ד.צ. פנקס:

הועדה יכולה תמיד להיות יוזמת להצעת חוק או החלטה. אני מוכן להשאיר את השאלה הזאת פתוחה. אפשר יהיה לכתוב כאן שתהיה אפשרות לוועדה להביא הצעה להקלת סנקציה על הגוף המבוקר. יהיו בודאי מקרים, שתהיה אפשרות לפנות ישר לממשלה.

הסעיפים 9(ב) ו-9(ג) לא שונו.

בסעיף 9(ד) בא שינוי. (קורא את הסעיף בחוק המקורי, ואת ההצעה המתוקנת). השינוי מחזק את סמכותו של מבקר המדינה. ישנו במדינה חוק ועדות חקירה, ולהן יש סמכויות להזמין עדים, להשביעם וכו'. כאן נתנת סמכות של ועדת חקירה למספר אנשים. ברצוני לברר את הסעיף הזה עם שר המשפטים, כדי לא לטעות בו.

ס. זגני:

לדעתי צריכה הועדה לחשוב, אם אפשר לתת סמכות של ועדת חקירה לכל אלה שהוזכרו בסעיף. ברוב המקרים, יביא מנ"י זה לתוצאות בלתי רצויות. שום פקיד המכבד את עצמו לא ירצה להופיע בפני ועדת חקירה שאינה מורכבת מהמבקר עצמו. אני מציע שהסמכות של ועדת החקירה תמסר רק למבקר.

היו"ר ד.צ. פנקס:

שופט שלום, כשיהיה לפניו דין-ודברים, זכאי להזמין את הפקידים הגבוהים ולדרוש מהם להביא מסמכים. מדוע לא לתת לסמכות הזאת ל-3 או 4 פקידים עליונים של מבקר המדינה? אינני מבין את הרגישות הזאת. הסמכויות הניתנות בסעיף זה יכולות להנתן ע"י הממשלה לכל אדם שהממשלה תמנה אותו לוועדת חקירה.

ס. זגני:

האינסטטוציה של שופט שלום היא אינסטטוציה וחיקה. כאן, הסדור בוועדת חקירה צעירה מאד. עובד גבוה במשרד מבקר המדינה יכול להיות פקיד בן חודש או חודשיים. אי-אפשר לקחת פקיד שעבד במשרד מסויים וצעה למנהל אגף אצל המבקר, ולתת לו סמכות להזמין לחקירה את מנהלו הקודם.

ס. סנה:

יש בסעיף סייג אחד, - שהמבקר צריך למנות את ועדת החקירה. חשבתי שהיתר נשאר לאגיון. המינוי ייעשה לפי האיש אשר יובא לדין בפני ועדת החקירה, ולפי דרגתו. ברור שאם יובא לדין לחקירה פקיד גבוה, לא ימסרו את החקירה למנהל אגף. אולם, אם צריך לחקור פקיד פשוט נמוך בקשר למעילה בסכום של 10 ל"י, אין צורך בכך שמבקר המדינה בכבודו ובעצמו יערוך את החקירה, והוא יכול למנות את היועץ המשפטי לשם כך.

א. הרצפלד:

אני מציע למחוק את המלים "מנהלי אגפים".
שר האוצר א. קפלן:
בקשר לסעיף 9(א)(2), ישנו פרינציפ, שמבקר המדינה אינו רק מבקר, לא רק חוקר, אלא גם מוסד היכול להטיל צעדים קנסות, או מוסד משפטי. סעיף זה פותח פתח לערוב התחומים. אין דבר כזה בעולם. אם תקראו את הדו"ח של מבקר המדינה, מנסיעתו לחו"ל, תראו שהוא עמד על כך, שאם רוצים לתת סמכויות משפטיות, יש לתת לאנשים סטטוס של שופטים.

היו"ר ד.צ. פנקס:

הכוונה היא רק לקנם על אי-הופעה, או על אי-הגשת מסמך.

שר האוצר א. קפלן:

דבר זה אינו ברור לפי הניסוח של הסעיף. אני מציע לשמור שמירה מעולה על הפרדה בין סמכות משפטית לבין סמכות של בקורת. אינני מתנגד לכך שתהיה למבקר סמכות של ועדת חקירה.
בקשר לסעיף 9(א)(1), רוצה אני להעיר שלדעתי התקופה לא הוארכה במדה מספקת. כאשר קבענו את התקופה בחוק המקורי, לא קבענו אותה לפי נסיון. היום, לפי נסיוננו ולפי נסיון המדינות האחרות, הרי התקופה של 4 חודשים היא קצרה מדי. אני רוצה להפנות את תשומת לבכם לכך שבחוקים אחרים הארכתם את התקופה של האפשרות של שימוש בתקציב לזמן יותר ארוך. אין אפשר לדרוש דו"ח גמור בעד השנה הקודמת אחרי תקופה כה קצרה, כאשר, במשך 4 חודשים, יש אפשרות לשנות את ההוצאה לפועל? בנוגע לתקציב הפיתוח, נחתם, בצדק, תקופה יותר ארוכה - עד 9 חודשים. כל המשרדים האדמיניסטרטיביים יוכלו להגיש את הדו"ח במשך 4 חודשים, אולם, המשרדים הכלכליים והשטחיים לא יוכלו לעשות זאת, כי אצלם הסידורים יותר מסובכים. אם ניקח לדוגמה את משרד התחבורה, ונחשוב על היקף העסקים והמפעלים שמשרד זה צריך להשיג עליהם דו"ח, צווכח לדעת שהגשת הדו"ח בזמן שמוקצב היא בלתי אפשרית. אין זה רצוי לכתוב זמן שלא ישפרו עליו. אני מציע לחברי הועדה לקרוא את הפירוט של המבקר באנגליה. שם נמשכת הניקורת לעתים זמן רב. תיקון זה סחייב מחשבה והתייעצות. על כל פנים, אני דורש לעצמי את הזכות לדבר בענין זה שוב בקריאה שנייה.

ה. פרוט:

עוררתי בוועדת המשנה את אותה השאלה שהציג כרגע שר האוצר, ונתתי לדוגמה את משרד האספקה העובד באקרויטיביים. אני בעד זה שנבדוק אם התאריך שקבענו הוא מוצדק, ואם הוא מספיק. מבקר המדינה אמר בוועדת המשנה, שתקופה זו מספיקה, לפי דעתו. אני מציע לשקול את הנקודה הזאת.

עובדי

אני סבור שהשוואה שהועלתה כאן ע"י היו"ר, בין/מבקר המדינה ושופט שלום, אינה מתאימה, כי לשופט השלום, לפי כל המושגים המקובלים, יש פונקציה מיוחדת במינה. יש לו גם עמדה מוצאלית מיוחדת. אינני מוכן לקבל את הדעה, שיש להעניק זכות של ועדת חקירה למנהל אגף, בגלל זה ששופט שלום מקבל את אותה הזכות. איננו יכולים להניח שכל הפקידים הם טובים ומשוכללים, ואני מציע לשקול את הדבר. הייתי מציע להתפק בנתינת הזכות הזאת להתפנות לוועדת חקירה ע"י המבקר, למבקר המדינה עצמו, למנהל הכללי של משרד מבקר המדינה וליועץ המשפטי.

היו"ר ד.צ. פנקס:

אני מוכן לבדוק שוב את השאלה של מנהלי האגפים, ואנני מתנגד למחיקתם מן הסעיף הזה. על כל פנים, לא היתה כל כוונה ליצור מצב בלתי נעים לפקידים גבוהים. שד=האחזק

שר האוצר א. קפלון:

יש הבדל בין חקירת פקידים לבין חקירת אנשים מן החוץ. לגבי חקירת הפקידים, אין צורך בסעיף זה.

היו"ר ד.צ. פנקס:

שר האוצר צודק בהערתו.

המבקר יוכל חמיד למסור הודעה לוועדה, על אי-מלוי דרישה. על כל פנים, נחזור לשאלה זו.

לגבי התאריך, אני סבור שתאריך של בקורת קובע את אופן הנהלת החשבונות של המשרד. אפשר לנהל את החשבונות בצורה כזאת שתהיה אפשרות לסכסם במשך שבוע ימים. לא נדרוש שבשעת מסירת הדו"ח יבוצע כבר האקרויטיב, אולם נדרוש שימסרו לנו, מהו המצב בשעת מסירת הדו"ח. אם הגוף המבוקר ידע שעליו להגיש את הדו"ח במשך 3 חדשים אחרי תום השנה, הרי הוא ינהל את ספריו כך שיוכל להגיש דו"ח כזה. אח"כ תהיה בקורת יעילות.

ה. פרוט:

במשרד העוסק באספקה, למשל, יהיה צורך להוסיף לדו"ח מאזן מסחרי, ולמאזן מסחרי יש תאריך מסוים. הדבר אינו כה פשוט כפי שהדו"ר מנסה לתארו.

היו"ר ד.צ. פנקס:

נחזור לדון בשאלה זאת. בשעב במסעיף 10 (א) נוספו (ד) ו-(ה). אנו נחזור לחוק זה בישיבה הבאה, ונמשיך את קריאתו הראשונה. הצעות חברי הוועדה והסתייגויותיהם, אם תהיינה, תוגשנה בקריאה השנייה של החוק המתוקן.

ס י כ ו ם

המסך הקריאה הראשונה של התיקונים לחוק מבקר המדינה - בישיבה הבאה. הצעות חברי הוועדה תוגשנה בקריאה השנייה של החוק הנ"ל.

